

HABERLER

TÜRK TARİH KURUMU GENEL KURULU'NUN 1951 TOPLANTISI

Türk Tarih Kurumunun 1951 yılı Genel Kurul toplantısı, 24 Mart 1951 Cumartesi günü saat onda, Kurum merkezinde yapılmıştır. Toplantıyı Kurum Başkanı Prof. Şemseddin Günaltay açmış, Genel Kurul Başkanlığına Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, ikinci Başkanlığa Tevfik Bıyıklıoğlu, sekreterliklere Doç. Dr. Tahsin Özgüç ve Doç. Dr. Halil İnalçık seçilmişlerdir.

Bundan sonra Kurumun 1950 yılı çalışmalarına ait Yönetim Kurulu raporiyle 1950 hesaplarına dair denetleme Kurulu raporları okunmuş, çalışma raporu üzerinde görüşmeler yapılarak her iki rapor tasvip ve Yönetim Kurulu ibra edilmiştir. Vakit geçmiş olduğundan tekliflerin ve bütçenin tetkiki Pazar gününe bırakılmıştır.

25 Mart Pazar günü saat 14'de ikinci oturum yapılmış, evvelâ Yönetim Kurulu tarafından hazırlanıp bütçe komisyonunca incelenen 1951 yılı bütçesi okunarak kabul edilmiş, daha sonra, Yönetim Kurulu ile üyelerden on dördünün imzasını taşıyan ve Kurum tüzüğünde bazı değişiklikler yapılmasına dair bulunan ayrı iki teklifin görüşülmesine geçilmiştir. Bu görüşmeler sonunda Kurum tüzüğünün 9 uncu maddesinin şu şekilde tadili uygun görülmüştür :

“Türk Tarih Kurumu'nun Genel Kurul tarafından seçilen 7 üyeden mürekkep bir İdare Kurulu vardır. Bunlar aralarından bir Başkan, iki Asbaşkan, bir Genel-sekreter ve bir Veznedar seçerler. Genel Kurul ayrıca üç de yedek üye seçer.

Kuruma girebilmek için Atatürk'ün ülküsüne ve onun bu Kurumu kurmaktaki amacına bağlılık şarttır”.

Tüzüğün diğer maddelerinde yapılması teklif edilen değişikliklerin, mümasil Avrupa ve Amerika ilim Kurumlarının tüzükleri getirilerek tetkik edilmek şartıyla yeni seçilecek Yönetim Kurulu tarafından hazırlanmasına ve ilk toplanacak Genel Kurulun tasvibine sunulmasına karar verilmiştir. Müteakiben Yönetim Kurulu seçimine geçilerek Yönetim Kuruluna, Prof. Şemseddin Günaltay, Prof. Hikmet Bayur, Prof. Âfet İnan, Prof. Enver Ziya Karal, Prof. Bekir Sıtkı Baykal, Prof. Ekrem Akurgal ve Prof. Sedat Alp, yedek üyeliklere de Faik Reşit Unat, Prof. Halil Demircioğlu, Prof. Şinasi Altundağ seçilmişlerdir.

TÜRK TARİH KURUMU'NUN I. I. 1950 DEN 31. XII. 1950 TARİHİNE KADAR BİR YILLIK
ÇALIŞMALARI HAKKINDA

R A P O R

Genel Kurulun Sayın Üyeleri,

Kurumumuzun son bir yıllık çalışmalarına ait raporumuzu yüksek katınıza sunuyoruz :

Mali Durum

Kurumumuzun 1950 yılı geliri 51.174 lira 32 kuruşu 1949 yılından artan gelir fazlası, 100.000 lirası hükümet yardımı, 100.000 lirası Atatürk tesisi geliri, 11.884 lira 66 kuruşu yayınlar geliri, 54 lirası üye aidatı, 15.356 lira 30 kuruşu faizler, 18.649 lira 16 kuruşu diğer gelirler olmak üzere 297.118 lira 44 kuruştur.

Bu gelirden 60.884 lira 78 kuruşu daimî memur ve hizmetlilerin aylıkları, mesken tazminatları, çocuk zamları ve sigorta primlerine, 3.612 lira 30 kuruşu yolluklarla hizmetlilerin elbise ve ayakkabı bedellerine yardım ve ikramiyelere, 5.068 lira 6 kuruşu kırtasiye, demirbaş, posta, telgraf, telefon ile türlü idare giderlerine, 46.956 lira 25 kuruşu telif ve tercüme bedelleriyle baskı malzemesi giderlerine ve bu fasıldan ücret alan uzman aylıklarına, 109.919 lira 24 kuruşu basımevi demirbaşlarıyla işletme giderlerine, 9.751 lira 74 kuruşu kitap ve mecmua bedelleriyle ciltleme giderlerine, 26.897 lira 61 kuruşu kazı giderleriyle bu fasıldan ücret alan arkeolog mimar, fotoğraf, asistan ve müstahzır aylıklarına, 1.279 lira 17 kuruşu Milletlerarası kongre giderlerine harcanmış ve bu suretle giderler toplamı 264.369 lira 15 kuruş tutmuştur. Tasarruf edilen 34.292 lira 44 kuruş 1951 yılına devredilmiştir.

Bu raporumuzun sonuna eklediğimiz bilançoda görüleceği üzere 1951 yılına 1.217.194 lira 93 kuruş kıymetinde Kurum varlığı devredilmiştir. Bu yekûna kütüphânemize bağış veya mübadele suretiyle gelen kitapların değeri dahil değildir. Bu yekûn geçen yıla nazaran 112.999 lira 76 kuruş bir fazlalık göstermektedir.

Yayın İşleri

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve yayınlanmıştır:

- 1 - BOSSERT, BAHADIR ALKIM, HALET ÇAMBEL, NİHAL ONGUNSU ve İBRAHİM SÜZEN : *Karatepe kazıları birinci ön rapor.*
- 2 - TAHSİN ÖZGÜÇ : *Kültepe kazısı 1948 raporu.*
- 3 - ARIF MÜFİD MANSEL, EMİN BOSCH ve JALE İNAN : *1947 senesi Side kazılarına dair ön rapor.*
- 4 - İSMAİL HAKKI UZUNÇARŞILI : *Mithat Paşa ve Taif mahkûmları.*
- 5 - ŞEMSEDDİN GÜNALTAY : *Takın Şark IV Birinci bölüm, Perslerden Romahlara kadar.*
- 6 - HİKMET BAYUR : *Hindistan Tarihi III. cilt.*

7 - NECATİ LUGAL ve AYDIN SAYILI : *Fârâb 'nin Halâ risalesi.*

8 - Belleten sayı : 53—55.

Şu eserlerin basımı bitmek üzeredir :

1 - HÂMİT KOŞAY : *Alacahöyük kazısı 1937—39 raporu.* Türkçe ve Fransızca.

2 - ŞEMSEDDİN GÜNALTAY : *Yakın Şark IV İkinci bölüm.*

3 - YUSUF HİKMET BAYUR : *Türk İnkulâbı Tarihi II. cilt III. bölüm.*

4 - İSMÂİL HAKKI UZUNÇARŞILI : *Osmanlı tarihi III. cilt.*

5 - EBERHARD : *Uzak Doğu tarihi.*

Bu yıl içinde şu eserlerin basımına başlanmıştır :

1 - ALİ FUAT TÜRKGELDİ : *Görüp İştiklerim* (İkinci baskı).

2 - REŞAT KAYNAR : *Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat.*

3 - *Türk Dili ve tarihi hakkında araştırmalar.*

4 - CAVİT BAYSUN : *Tezakir-i Cevdet.*

Bu yıl içinde şu eserlerin telif hakkı satın alınarak basılmasına karar verilmiştir :

1 - HİKMET BAYUR : *Türk İnkulâbı Tarihi II. cilt IV. bölüm.*

2 - FÜRÜZAN KINAL : *Eti Bibliyografyası.*

3 - NECATİ LUGAL ve ADNAN ERZİ : *Hünkârname.*

Tercümeleler

Bu yıl içinde şu eserlerin tercümeleri bitmiş ve Kuruma teslim edilmiştir :

a) Kaynaklar :

1 - SIMON RENİGER VON RENİNGEN : *İstanbul'a dair rapor* (1649 - 1666).

b) Yeni eserler :

1 - HEYD : *Orta çağda Yakın Şarkın ticaret tarihi.* II. cilt.

2 - HOWORTH : *Moğollar tarihi.* III. cilt.

3 - BARON R. D'ERLANGER : *Farabi Müziği.*

Dünya Tarihi

Bu yıl içinde dünya tarihinden yalnız Hindistan tarihinin III. cildi yayımlanabilmiştir. Bu suretle bu seriden şimdiye kadar 11 cilt basılmış oluyor. Bu yıl bu seriden yeni bir eser gelmemiştir. Geçen yıllarda baskıya verilmiş olanlardan 4 cildin bu yıl içinde baskı işlerini bitirmiş olacağız.

En çok aranan eserlerden olan bu serinin kısa bir zamanda tamamlanması, bu konuda vazife almış arkadaşlarımızın biraz daha gayret göstererek eserlerini biran evvel bize vermeleriyle mümkün olacaktır.

Basımevi

Basımevimiz bu yıl içinde 333,5 forma eser basmıştır. İngiltere'ye ısmarladığımız Monotype dizgi ve döküm makinesi Ekim ayı sonunda gelerek kurulmuş ve çalışmaya başlamış ise de, bu iki aylık devre personelin yetiştirilmesi, tecrübe dökümlerinin yapılması, depoların hazırlanması ile geçtiğinden makinemiz esaslı şekilde 1951 yılı başında çalışmaya başlamıştır.

Yeni makinemiz sayesinde basımevimizin verimi şimdilik bir misli artmışsa da, operatörlerimizin tecrübesi arttıkça bu verim üç, hatta dört misline çıkabilecek,

aynı zamanda eserlerimiz her defasında yeni harfle basılacağı için, nefaset bakımından Avrupa eserlerinden farksız olacaktır. Önümüzdeki yıllarda bir baskı makinesi daha alabilirsek, Basımevimiz aynı zamanda Kurum için esaslı bir gelir kaynağı olacaktır. 1951 yılı başından itibaren Basımevinin muhasebesi Kurumdan ayrılmış ve bir işletme muhasebesi kurulmuştur. Bundan böyle Kurum bütçesinden Basımevi işletmesi için para ayrılmıyacağı gibi, yıl sonunda elde edilen gelirden demirbaşlarımızın aşınma payı da ayrıldıktan sonra kalacak kâr Kuruma irad kayedilecektir.

Kütüphane

Bu yıl içinde kütüphanemize 507'si satın alınmak 284'ü mübadele ve hediye yolu ile 791 cilt kitapla 366'sı satın alınmak 227'si mübadele ve hediye yoluyla 593 dergi gelmiştir. Bu suretle kütüphanemizin kitap sayısı dergi, gazete ve haritalarla, yazmalar hariç olmak üzere 30.740 cildi bulmuştur.

Bu yıl içinde 45 gazete, 300 dergi ve 1280 eser ciltlenmiştir. Alfabetik ve kitap ismine göre yapılmakta olan kataloglarımız günü gününe tanzim edilmekte olduğundan en son gelen eserleri de ihtiva ettiği gibi, sistematik katalogumuzun mühim kısmı ikmal edilmiştir.

Kazılar

Bu yıl yapılan kazılar şunlardır :

- 1 - Kültepe kazısı.
- 2 - Side kazısı.
- 3 - Karatepe kazısı.

Bu kazıların sonuçları hakkında yüksek kurulunuza kısaca malûmat vereceğiz :

1 - *Kültepe kazısı* : Üyelerimizden Doçent Dr. Tahsin Özgüç'ün başkanlığındaki heyet Kültepe'de bu yıl da Ağustos başından Ekim sonuna kadar kazıya devam etmiştir. Buluntuların Eski Anadolu tarihi bakımından önemi ve kazı yerinin antika kaçakçıları tarafından daima tahribe maruz bulunması dolayısıyla Kültepe'nin kısa bir zamanda araştırılıp tasfiye edilmesi icabettiğinden bu yıl bu kazıya diğer kazılardan daha fazla tahsisat ayrılmıştır.

Kültepe'nin Karum kısmında bu yıl yapılan araştırmalarda muhtelif hususî evler, tüccar mağazaları, zengin arşivler meydana çıkarılmıştır. Bu arşivlerde gayet iyi durumda olmak üzere yeniden 1700 tane çivi yazılı tablet ve mühürlü zarflar bulunmuştur. Mimari eserlerin sağlamlığı ve evlerdeki eşyanın yerli yerinde bulunmuş olması bakımından burası Hatay, Suriye ve Mezopotamya'nın Alalah, Mari ve Tello gibi merkezleriyle mukayese edilebilir. Bulunan arkeolojik eşya ise, çeşitleri bakımından fevkalâde kıymetlidir. Bunlar Anadolu'daki koloni çağının başlangıcı ile bitimini, diğer şehirlerle olan münasebetini ve bu çağa tekabül eden safhalarını tamamen yeni esaslara göre anlamamız gerektiğini göstermektedir. Müzelerimiz Kültepe kazıları ile bu devrin eserleri bakımından dünyada rakipsiz bir koleksiyona sahip olmuşlardır.

Bu yıl ilk defa olarak asıl höyükte, yani Kaniş şehrinde de kazıya başlanmıştır. Burada son katı, mimari eserleri çok tahrip edilmiş müstahkem bir kasaba karakteri

gösteren Roma medeniyeti temsil etmektedir. Bunun altındaki yıkıntıda Helenistik devrin muayyen bir mimariye bağlanmayan vazoları bulunmuştur.

Kültepe'nin ikinci medeniyetini Frik medeniyeti temsil etmektedir. Bu medeniyet yakılan Eti evlerinin enkazı üstünde teşekkül etmiştir. Bu seneki kazıda büyük Eti devletinin son devrini temsil eden bu yangın tabakasından daha derine inilmemiş ise de, iki medeniyetin birbirine bağlanması, yangının şekli ve yayılışı geniş bir saha dahilinde incelenmiştir.

2 - *Side kazısı* : Antalya bölgesinde Side-Eski Antalya harabelerinde 1947 yılındanberi başladığımız kazılara bu yıl da üyelerimizden Profesör Arif Müfid Mansel'in başkanlığı altındaki heyet tarafından 18 Eylül'den 31 Ekim'e kadar devam edilmiştir. Bu yıl Side kazısına ayırdığımız çok küçük tahsisata ilâvetten Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı yardım sayesinde ve arkadaşlarımızın feragatli çalışmalarıyle çok kıymetli sonuçlar elde edilmiş bulunmaktadır.

Bu seneki kazı faaliyeti geçen yıl kazılmağa başlanan peristilli büyük bina üzerinde teksif edilmiştir. Bu bina İon nizamında galerilerle çevrilmiş 53,40×57,70 ebadında büyük bir avlu ve bu avlunun doğusunda yer alan üç salondan tereküp etmektedir. Bütün bu kısımlar çalılıklar kesilmek ve üzerlerini örten ince kum tabakası kaldırılmak suretiyle meydana çıkarılmıştır. Galerilerin doğusundaki salonların, bilhassa orta salonun Konglomera taşından yapılmış duvarları oldukça iyi, hatta bazı yerlerde 8—10 metre kadar yükseklikte mahfuz kalmış bir durumdadır.

Geçen yıl bu salonun ancak üçte biri temizlenmiş, duvarların içinde üzerleri kemerli hücreler, bunların önünde girintili çıkıntılı cepheleri mermer kaplı, alta ve üstte profilli bir kaide bulunduğu, bunun üzerinde zengin bir sütun mimarisinin yer aldığı tesbit edilmiş, hücrelerden bazılarının içinde yahut kaidenin eteğinde, en alt enkaz tabakasından bazı önemli mermer heykeller bulunmuştu.

Bu yılki çalışmalar neticesinde yeniden 17 heykel ile bir çok kıymetli mimarî parçalar meydana çıkarılmıştır. Bir zelzele neticesinde harap olup kısmen yandığı anlaşılan binanın bu güzel eserleri maalesef çok zedelenmiş olmakla beraber içlerinde oldukça sağlam bulunanlar da vardır. Hepsi iyi cins mermerden yapılmış olan heykellerin bir kısmı tabîî cesametten büyük, bir kısmı da tabîî cesamettendir. Bu heykeller, üslûplarının güzelliği ve inceliği ile göze çarpmaktadırlar. Bunlar Roma eseri olmakla beraber milâttan önce beşinci ve dördüncü yüzyıl Yunan heykellerini andırmaktadırlar. Bu bakımdan bu heykeller grubu yalnız Side pantheon'u, Side'deki heykeltraşlık için değil, Yunan heykeltraşlığı için de büyük bir önem taşımaktadır.

Bu heykeller geçen yıl kurulan müzeye kaldırılmış, yalnız güney-doğu hücrelerinde in situ olarak hemen hemen entakt bir halde bulunmuş olan 2 metre yüksekliğindeki Nemesis heykeli yerinde bırakılmıştır.

Bu yıl aynı zamanda geçen kış surun dışında Halim Can'ın tarlasında bulunmuş olan mermer lahid tamamıyla kazılarak meydana çıkarılmış ve müzeye nakledilmiştir.

3 - *Karatepe kazısı* : İstanbul Üniversitesiyle müştereken idare ettiğimiz Karatepe kazısına bu yıl para yardımı yapamadık ; Yalnız Arkeolog mimarlarımızdan birisini ve fotoğrafçımızı masrafları Kurumumuza ait olmak üzere kazı heyeti emrine verdik. Millî Eğitim Bakanlığı bu yıl bu kazımıza da yardım elini uzattı. Kazı direktörlüğünden aldığımız muhtasar rapora nazaran Karatepe kazısı bu

yıl 6 Eylül'den 18 Ekim 1950'ye kadar devam etmiştir. Kazı heyeti, üyelerimizden Doçent Dr. Bahadır Alkım ve Profesör Bossert'in idaresinde bir mimar ve bir de fotoğrafçıdan tereküp etmiş, ayrıca bir ecnebi mimar yardımcı olarak kazıya katılmıştır. Bu seneki araştırmalar Domuztepe ve Karatepe'de olmak üzere iki yerde cereyan etmiştir.

Domuztepe'de zirvenin batısında bit-hilâni inşasında iki bina meydana çıkarılmıştır. Bu yapıların içinde karmakarışık bir vaziyette bulunmuş olan muhtelif çağlara ait keramik buluntularına rağmen bit-hilâni'lerin Karatepe'deki Danuna binalarından hiç olmazsa biraz daha evvelki devre ait olması iktiza etmektedir.

Bundan başka Arslanlıkapı'nın güneyinde diğer iki yapının ikişer odası meydana çıkarıldığı gibi, sitadel'in batısında dış sura ait duvar izleri temizlenerek 200 metre kadar bir kısım açılmış ve bu suretle Domuztepe'nin batı ve güney yönünde de dış surun mevcudiyeti tesbit edilmiştir.

Domuztepe'nin Danuna'ların Karatepe'ye yerleşmesinden daha önce bir iskân gördüğü ve kalenin aplebi ihtimal Sam'al kırallarından biri tarafından inşa edildiği ve Danuna'ların Domuztepe'yi aldıktan sonra eski mimarî malzemeyi kullanarak ve ilâveler yaparak kaleyi bir istinat noktası halinde kullandıkları anlaşılıyor.

Karatepe'deki araştırmalara gelince : bu yıl Karatepe'nin dört muhtelif yerinde kazılar yapılmış ve kayalara oyulmuş müteaddit sarnıçlarla muhtelif çanak çömlek parçaları elde edilmiştir. Bu buluntular Karatepe'de Asitawandas'ın kalesinden daha eski bir iskânın mevcudiyetini meydana çıkarmaktadır.

Ayrıca yukarı giriş binasının kuzey-batısında bu sene başlanan yeni kazıda dörtgen şeklinde birbirine bitişik 8 oda meydana çıkarılmıştır.

Bayraklı kazısına yardım

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ile İngiliz Arkeoloji Enstitüsünün müştereken İzmir'in Bayraklı mevkiinde yaptıkları kazıya bütün masraflı Kurumumuz tarafından ödenmek üzere Arkeolog mimarlarımızdan birisi gönderilmek suretiyle yardım edilmiştir.

Prehistorya, Arkeoloji ve Eski Çağ Seksiyonu'nun çalışmaları

Prehistorya, Arkeoloji ve Eski-Çağ seksiyonu programı, gereğince, yıllık toplantılarını geçen seneki Genel Kurul toplantısı vesilesiyle Mart 1950 ayı içinde yapmıştır. Bu toplantıların çalışmaları hazırlanan gündeme göre iki kısımda toplanmıştır.

1) Türk Tarih Kurumunun 1949 yılı Arkeolojik çalışmaları hakkında kazı müdürlerinin verdikleri izahat ve yeni buluntular üzerinde konuşmalar; diğer müesseseler tarafından yapılan arkeolojik araştırmaların sonuçları.

2) Türk Tarih Kurumunun 1950 yılı içinde hangi meseleleri ele alıp nerelerde arkeolojik araştırmalar yapmasının uygun olacağı.

26 ve 27 Mart 1950 toplantıları birinci maddenin müzakeresine hasredilmiş ve konular kronolojik bir sıra dahilinde tertip edilmiştir. Bu toplantılarda seksiyon üyeleri ve bu konu ile ilgili davetliler hazır bulunmuştur.

Evvelâ Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek ve Asistan Dr. Kılıç Kökten, Ege bölgesi ile Güney Marmara ve Antalya çevrelerinde yaptıkları Tarih Öncesi araştırmaları hakkında izahat vermişler ve buldukları eserleri göstermişlerdir.

Dr. Hâmit Koşay ve Arkeolog Mahmut Akok ise Büyük Güllücek'teki kalkolitik çağ buluntuları ile Amasya definesi hakkında konuşmuşlardır.

Bundan sonra Doçent Dr. Tahsin Özgüç ve Doçent Dr. Nimet Özgüç Kültepe ikinci mevsim kazılarını izah etmişlerdir.

Profesör Bossert Karatepe metinlerinden çıkan filolojik ve tarihi meseleler hakkında konuşmuş, Doçent Dr. Bahadır Alkım ise Karatepe dördüncü mevsim çalışmalarının mimarî safhası üzerinde bilgi vermiştir.

Side kazısı Müdürü Profesör Arif Müfid Mansel 1949 çalışmalarını izah etmiştir.

Bundan sonra söz alan Prof. Ekrem Akurgal Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ile İngiliz Arkeoloji Enstitüsünün Bayraklı'da müştereken yaptıkları ve Kurumumuzun bir arkeolog mimar vermek suretiyle yardımında bulunduğu kazı hakkında malûmat vermiştir.

Son olarak söz alan Ankara Arkeoloji Müzesi Müdürü Bay Nuri Gökçe, Milli Eğitim Bakanlığı ile İngiliz Arkeoloji Enstitüsünün müştereken yaptıkları Polatlı kazısının sonuçları hakkında izahat vermiş ve Mr. Ston Loyed de bazı açıklamalarda bulunmuştur.

Umumiyetle seksiyonun bu kollokium çalışmaları ilmî münakaşalara yol açmış ve yurdumuzun son arkeolojik buluntuları üzerinde ilgililer arasında fikir teatisine vesile olmuştur.

Seksiyonun 28 ve 31 Mart 1950 de yaptığı toplantılarda ise gündemin ikinci kısmı üzerinde görüşülmüştür. Seksiyon Başkanı Prof. Afetinan, Kurumun halen yaptırılmakta olduğu kazılardan başka, Türkiye tarihinin aydınlatılması için daha ne gibi meselelerin gözönünde tutulması ve nerelerde kazılar yapılmasının uygun olacağı konusu üzerinde müzakereyi açmıştır.

Bu mesele üzerinde uzun ve etraflı konuşmalar olmuştur. Bu esnada Tarih Öncesi devirlerinden itibaren kalkolitik, bakır, Kapadokya, Eti, Protoeti, Frigya, Lidya ve Selçuk devirleri için esaslı teklifler yapılmıştır.

Bu müzakereler, Kurumun gelecekteki arkeolojik çalışmalarına rehber olabileceği gözönünde bulundurularak tesbit edilmiştir.

Fârâbî'nin 1000'inci yılı

Büyük Türk filozofu Fârâbî'nin bininci ölüm yıldönümü münasebetiyle törenler tertip edilmesi ve yayınlar yapılması Kurumumuzca evvelce kararlaştırılmış ve hazırlıklara başlanmıştır. Maalesef yayınlanmasını tasarladığımız eserlerin hiç birisi tören gününe yetişemedi. Bununla beraber yayınlarımız arasında açılan XV. seride Fârâbî'nin henüz neşredilmemiş bazı makale ve eserleriyle tercümelerini ve Fârâbî hakkında yazılmış moğonrafileri yayınlamaya karar vermiş ve bunlardan ilkini (Halâ hakkındaki makale) çıkarmış bulunuyoruz. Ayrıca Belleten'in 1951 yılına ait ilk sayısı da Fârâbî'ye tahsis edilmiştir. 29 Aralık 1950'de Ankara'da tertip edilen anma töreninde ise Kurumumuz adına Başkanımız Prof. Şemseddin Günaltay Fârâbî'nin hayatı ve felsefesi hakkında bir konuşma yapmıştır.

1951 Eylülünde İstanbul'da toplanacak XXII. Şarkiyatçılar Kongresi

1951 yılının Eylülünde İstanbul'da toplanacak olan XXII. Şarkiyatçılar kongresi, mahiyeti itibariyle Kurumumuzu yakından ilgilendirmektedir. İstanbul Üni-

versitesinde kurulmuş olan kongre tertip ve icra komitesinde üyelerimizden Doçent Dr. Bahadır Alkım Kurumumuzu temsilen bulunmaktadır. Basılmakta olan bazı eserlerimizi bu kongreye yetiştirmek ve mümkün olursa Belleten'in bir sayısını kongreye tahsis etmek istiyoruz. Yaptığımız tamimde de açıkladığımız gibi, bu kongreye mümkün olduğu kadar çok sayıda Türk âliminin katılması ve kıymetli, orijinal tebliğler yapması memleketimizin ilmî şerefi bakımından çok önemlidir. Arkadaşlarımızdan bu hususu tekrar rica ederiz.

Sinan Monografisi çalışmaları

Sinan monografisi çalışmaları devam etmektedir. Yüksek Mimar Ali Saim Ülgen bu yıl yeniden 8 parça plân ve rölöve hazırlayarak Kuruma teslim etmiştir. Prof. Gabriel'in çalışmalarına devam ettiğini öğrenmiş bulunuyoruz. Eserin Sinan'a ait yazmaların tenkitli baskılarını ihtiva edecek olan birinci cildinin basılmamış olan müsveddeleri Bay Rıfki Melûl Meriç tarafından son günlerde Kuruma teslim edilmiştir. Bunların basım işine Kurum Basımevinde devam edilecektir.

Columbia Üniversitesi'nin 200'üncü yıldönümü münasebetiyle Üniversite Rektörü General Eisenhower'den alınan davetnâme ve verilen cevap

Amerika'nın en büyük üniversitelerinden biri olan Columbia Üniversitesi Rektörü ve İkinci Cihan harbinin müttefik orduları Başkomutanı General Eisenhower'den Başkanımız Prof. Şemseddin Günaltay'a 6 Kasım 1950 tarihiyle gelen bir mektupta üniversitenin 1954 yılına rastlayan 200 üncü yıldönümünde yapılacak törenlere Kurumumuz da davet edilmekte ve bu münasebetle Üniversite idarecilerinin üzerinde ısrarla durulmasının uygun olacağına karar verdiği konu hakkında bizim de yayımlar yapmamız istenmekte idi. Bu konu; ilmî araştırma ve bu araştırmaları yapma yolunda tam bir serbesti, insanlığın bilgi edinme ve bunu serbestce kullanma yolundaki hakkıdır.

Bütün dünya ilim müesseseleri ve münevver her insanın kendisine ülkü edineceği bu konu, hiç şüphesiz bizim de inandığımız ve cesaretle savunacağımız bir ülküdür. Yönetim Kurulunuz Sayın General'e verdiği cevapta bu nazik davetten dolayı teşekkürlerini bildirdikten sonra, bahis konusu olan prensibe bizim de aynı kuvvetle inandığımızı belirtmiş ve törenlere katılmaya karar verdiğimizizi, 1954 yılında Beletten'imizin bir sayısını bu konu ile ilgili yazılara tahsis edeceğimizi, üyelerimizle temasa geçerek aynı yıl içinde bu prensibe uygun yazılar yazmalarını temin edeceğimizi bildirmiştir. Üniversiteden alınacak tamamlayıcı malûmattan üyelerimiz haberdar edilecektir.

Amerikan siyasi ve İçtimai İlimler Akademisinin 55. yıllık toplantısına yapılan davet

Merkezi Amerika'nın Philadelphia şehrinde bulunan "Amerikan Siyasi ve İçtimai İlimler Akademisi" tarafından Başkanımız Prof. Şemseddin Günaltay'a bir mektup gönderilerek Akademinin önümüzdeki Nisan ayının altısında toplanacak olan 55 inci yıllık toplantısına Kurum adına iki delege yollanması istenmiş ve bilhassa büyük dünya meselelerini münakaşa konusu olarak seçen Akademinin bu toplantılarına her taraftan büyük alâka gösterildiği ayrıca tasrih edilmiştir. Gerek

zamanın darlığı ve gerekse döviz müşkilâtı yüzünden bu toplantılara buradan iştirak imkânını bulamadığımızdan Türkiye'nin New-York Haberler Bürosu Müdürü Bay Nuri Eren'e bir mektup yazarak bu toplantılarda Kurumumuzu temsilen bulunmasını rica ettik.

Bina işi

Geçen seneki raporumuzda Kurum binası için millî emlakten 2670 metre kare bir arsanın satın alındığını ve 1951 yılında inşaata başlayabileceğimizi bildirmiştik. Arsamızın tapusunu Belediye ile Vergi Dairesi arasında çıkan ihtilâf yüzünden son günlerde alabildik. Arsamızın nivelman haritası yaptırılmış ve plân etüdülerine de başlanmıştır. Elimizdeki para binamızın tamamını yapmaya kifayet etmediğinden, halbuki her gün daha ziyade inkişaf istidadı gösteren Basım-evimiz Fakülte binası içinde genişletmeye de imkân olmadığından ilk evvel binanın Basım-evi kısmını inşa etmeği düşünmekteyiz.

Yönetim Kurulumuzun yeni üyeleri

Yönetim Kurulu üyelerinden Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı İstanbul'da oturmak zorunda bulunduğu ve veznedarlıktan ve Yönetim Kurulu üyeliğinden çekilmiş ve esasen Bay Muzaffer Göker'in elçiliğe tayini üzerine de bir yer açılmış bulunduğu Dr. Hâmit Koşay ve Prof. Bekir Sıtkı Baykal yönetim kurulu üyeliklerine seçilmiş ve Prof. Bekir Sıtkı Baykal aynı zamanda veznedarlık vazifesini de üzerine almıştır.

Raporumuza son verirken hepinizi saygı ve sevgi ile selâmlarız.

**TÜRK TARİH KURUNU'NUN 1950 YILI HESAPLARI HAKKINDA
DENETLEME KURULU RAPORU**

Türk Tarih Kurumu Genel Kurulu Başkanlığına

Türk Tarih Kurumunun 1950 takvim yılı bütçe muhasebesi ve sarfiyat muamelâtı 3. 3. 1951 tarihinde tarafımızdan tetkik edilerek aşağıdaki sonuçlar tesbit edilmiştir :

1 - "1949" bütçe yılından "1950" bütçe yılına, bütçe hesaplarıyla ilgili olarak :

	<u>L.</u>	<u>K.</u>
Merkez bankalarında	15.356	78
İş Bankası Ankara Şubesinde	738	00
Avans hesabı zimmet bakiyesi	36.619	54
	<u>52.714</u>	<u>32</u>

"52.714,32" lira matlubat ve

İstanbul bürosu memurları aylığı	1.540	00
1950 yılına müdevver bütçede geçen yıldan devir kısmını teşkil eden miktar	51.174	32
	<u>52.714</u>	<u>32</u>

"52.714,32" lira düyunat devredilmiş ve bu miktarlar kayıtlara mutabık bulunmuştur.

2 - 1950 yılı bütçesi gelir ve giderleri 270.000 lira olarak tesbit edilmiş ve cari bütçe senesi zarfında Atatürk tesisinden 15.000, neşriyat hasılatından 3.000 ve türlü gelirlerin diğer gelirler kısmından 2.000 lira varidat fazlası elde edilerek Kurum ihtiyaçlarının artması yüzünden bütçenin gider kısmından sigörta primi faslına 2.200, baskı malzemesi faslına 15.000, yardım ve ikramiyeler faslına 800, kitap ve mecmua bedelleri faslına 2.000 lira ki, baliği 20.000 lira ilâvesiyle her iki kısmın senelik yekûnu 290.000 liraya çıkarılmış ve masraf bütçesinin kazılar faslından 12.000 lira alınarak Basımevi demirbaş hesabına 7.000 ve işletme hesabına 5.000 liralık münakaleler yapılmıştır.

3 - 290.000 liralık gelir bütçesinin, yıl sonunda aza aidatı faslından 46 lira tahsil edilememiş ve neşriyat hasılatından 1.884,66, türlü gelirlerin faizler kısmından 356,30 ve türlü gelirlerin diğer gelirler kısmından 4.923,48 lira varidat fazlası elde edilmiş, diğer fasıllar tahminatı bütçeye uygun olmuştur. Tahsil miktarı 297.118,44 liradır.

4 - 290.000 liralık gider bütçesi fasıllarında yekûnen 264.369,65 lira sarfiyat icra edilmiş ve 25.630,85 lira muhtelif fasıllardan tasarruf temin olunmuştur. Fasil ve maddelerin hiç birinde, tahsisat harici sarfiyat görülmemiştir.

5 - 1949 yılı bütçesinden 1950 yılı bütçesine avans bakiyesi olarak 36.619,54 lira matlup devredilmiştir. 1950 yılı içinde de muhtelif maksatlarla yeniden 99.631,12 lira avans tediye olunmuş ve bu suretle hesabın zimmet yekûnu 136.250,66 liraya baliğ olmuştur. Yıl içinde bu hesaptan 103.511 lira tahsil olunarak 1951 yılına 32.738,92 lira zimmet bakiyesi devredilmiştir.

6 - Kurumun 1951 yılı başında, bütçe harici tutulan 240.000 liralık esham ve tahvilât ile birlikte, mevcudat ve matlubatı :

	<u>L.</u>	<u>K.</u>
Küçük kasada	20	00
Devlet eshamı ve bankalarda	241.553	52
Avans	32.738	92
Kâğıt ve Basım Genel Müdürlüğünde	11.000	00
	<u>285.312</u>	<u>44</u>

285.312,44 lira ve düyunatı da

Gelir bakiyesi	272.749	29
İstanbul bürosu	1.540	00
Borçlu hesabı cari	11.0003	15
Hasan Çakır bisikleti	20	00
	<u>285.312</u>	<u>44</u>

285.312,44 liradan ibaret bulunmuştur.

7 - Kurumun 1950 bütçe yılından 1951 yılı başına müdevver mevcudu, bütçe harici tutulan 240.000 liralık esham ve tahvilât hariç olmak üzere :

Merkez Bankası Ankara şubesinde	1.467	17
Merkez Bankası İstanbul şubesinde	86	35
Küçük kasada	20	00
Avans	32.738	92
Kâğıt ve Basım Genel Müdürlüğünde	11.000	00
	<u>45.312</u>	<u>44</u>

45.312,44 lira olarak bulunmuştur.

8 - Muhasebe esas ve muavin kayıtlarının, müsbit evrak ile karşılaştırılarak tetkiki neticesinde; bilcümle muamelâtın ilgili hesaplara intizam ve dikkatle geçirildiği ve evrakı müsbitenin tamam ve itina ile tasnif ve muhafaza olunduğu görülmüştür.

9 - 1949 yılı bütçe hesap ve muamelâtına ait 4-3-1950 tarihli Denetleme Kurulu raporunun 5 inci maddesinde tenkit ve ıslahı teklif olunan vergi kesintilerinin Maliye şubelerine devri teslimi keyfiyetinin, raporda teklif olunan şekilde, ematen toplanarak toptan reddedilmesi suretiyle yapılmakta olduğu görülmüştür.

10 - Kurumun bütçe ve muhasebe muamelâtına, kayıtların icra ve evrakın tanzim, tertip ve muhafazası safhalarına ait olarak muhasiplikçe gösterilen dikkat ve itinaı kayıt ve takdire şayan bulduğumuzu ve gerek muhasebe ve gerek dola-

yısıyle temas ettiğimiz diğler muamelâatın tertip, tanzim ve idaresinde Başsekreterin yorulmaz ve feragatli çalışmalarını da ayrıca tebarüz ettirmeği lüzumlu gördüğümüzü Genel Kurula saygı ile arzederiz.

Çalışma Bakanlığı
Müsteşarlığından
emekli

FUAT ERCİYEŞ

B. M. M. Muhasebe
Müdürü

MAZLUM BULAK

T. T. K. Üyesi ve
Gazi Eğitim Enstitüsü
Tarih öğretmeni

FAİK REŞİT UNAT

T. T. K. Üyesi ve Siyasal
Bilgiler Okulu Coğrafya
Profesörü

HÂMİT SADİ SELEN

Türk Tarih Kurumu
1950 BİLANÇOSU

A K T İ F

20,00	Küçük kasa
1.553,52	Merkez Bankası
1.467,17	Ankara
86,35	<u>İstanbul</u>
240.000,000	Devlet eshamı
40.000,00	—/° 7 faizli Millî Müdafaa
200.000,00	—/° 6 faizli Kalkınma
392.680,42	Kurum Anbarları
242.123,25	Kitap anbarı
48.644,00	Belleten „
96.653,23	Kâğıt „
4.272,98	Malzeme „
986,96	<u>Çeşitli malzeme anbarı</u>
180.291,55	Demirbaş
52.782,30	Merkez
104.780,30	Basımevi
22.728,55	<u>Kazılar</u>
73.603,95	Kütüphane
32.738,92	Avans
11.000,00	Kâğıt Basım Genel Müdürlüğü
36.891,78	Kitapçılar
237.559,90	Satın alınan telif tercüme eserler
20.300,00	Gayri menkuller
3.118,04	Çürük alacaklar
2.242,42	Leipzig Güstav fok
769,01	Varoğlu Yayınevi
106,61	<u>Berrak Kitapevi</u>

1.229.758,08

P A S İ F

Kurum tasarrufu	1.217.194,93
İstanbul Bürosu	1.540,00
İş Bankası	11.003,15
Müteferrik	20,00

1.229.758,08

30. 12. 950
Muhasebeci
S. Hünel

